

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
НАО «Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева»
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

«Тіл оқытудың инновациялық тәсілдері: теория мен практиканы ұштастыру» атты I
Көктемгі Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары
2025 ж. 4 сәуір

«Иновационные подходы преподавания языков: слияние теории и практики»»
Материалы I Весенней Международной научно-практической онлайн конференции
4 апреля 2025 г.

“Innovative Approaches of Language Teaching: Bridging Theory and Practice””
Proceedings of the I Spring International Scientific and Practical Online Conference
April 4, 2025

Астана, 2025 ж.

УДК 80/81
ББК 81.2
Б18

Chief Editor: Perizat Zh. Balkhimbekova – Head of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”, PhD, assistant professor

Editorial Board:

Dina K. Kurmanayeva – PhD, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Ainagul M. Mukhtarkanova – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Madina Zh. Tussupbekova – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Assem M. Kysyrova – candidate of philological sciences, assistant professor of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Aigul K. Sadykova – PhD, a senior teacher of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

Saltanat K. Mukanova – a senior teacher of the Foreign Languages Department of the NJSC “The L.N. Gumilyov Eurasian National University”

I Spring International Scientific and Practical Online Conference “INNOVATIVE APPROACHES OF LANGUAGE TEACHING: BRIDGING THEORY AND PRACTICE”: Proceedings of the online conference (Astana, April, 2025). – Astana: NJSC “The L.N. Gumilyov ENU”, 2025. – 220p.

The proceedings of the annual conference include scientific articles of participants of the I Spring International Scientific and Practical Online Conference “Innovative Approaches of Language Teaching: Bridging Theory and Practice”, which was held at the Foreign Languages Department on April 4, 2025 in an online format. Materials in these proceedings can be of interest to young and experienced researchers, university and school teachers, different level students who are involved in pursuing research into modern approaches to developing foreign language skills; competence-based modeling in foreign language teaching; interaction of multicultural communication, linguistics, translation with foreign language teaching; the use of information technologies in foreign language teaching.

Authors are fully responsible for the content of their scientific articles and the truthfulness of the facts indicated.

ISBN 978-601-385-060-3

Table of Contents

SECTION 1

ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ТІЛ ҮЙРЕНУ

ОБУЧЕНИЕ ЯЗЫКАМ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ТЕХНОЛОГИЙ

TECHNOLOGY-ENHANCED LANGUAGE LEARNING

THE FUTURE OF HIGHER EDUCATION

Ali Güneş..... 8-11

TEACHING LITERATURE IN THE DIGITAL AGE: TOOLS FOR ENGAGING LANGUAGE LEARNERS

Asım AYDIN..... 11-16

DOES AI HAVE EMOTIONS? EXPLORING THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN DESIGNING SYLLABUS FOR SHORT STORY LITERATURE CLASSES

Mustafa CANLI..... 16-21

DECODING SOCIETAL TRENDS THROUGH SOCIAL TEXTS: A TRANSLATION-BASED FRAMEWORK FOR ENHANCING LINGUISTIC COMPETENCE AND INTERCULTURAL AWARENESS IN ELT

ÖZDEMİR. Ö..... 21-29

ПОДГОТОВКА ЛИНГВИСТОВ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ОБЛАСТИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Владимирова С.В...... 30-34

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕСУРСОВ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: ПРАКТИКООРИЕНТИРОВАННЫЙ АСПЕКТ

Кочконбаева С. И., Сулайманжанова Н. С...... 34-42

ПРЕИМУЩЕСТВА ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЯ, НА ПРИМЕРЕ ЛАТИНСКОГО ЯЗЫКА

Жакаева Г. К., Иметова Ж. К...... 42-46

THE USE OF CRITICAL THINKING IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES

Zhandildinova A.M.
Zhanayeva Zh.A...... 46-50

THE INTEGRATION OF AI TECHNOLOGIES IN ENGLISH LANGUAGE INSTRUCTION: A CRITICAL ANALYSIS OF PROS AND CONS

Otyzbayeva K., Zarkesheva A...... 50-53

USING VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Ospanova F.A...... 53-57

ENHANCING LANGUAGE PROFICIENCY: APPROACHES TO TEACHING PHRASEOLOGY <i>Alzhanova A. Kerimbaeva K., Kemelbekova E.....</i>	57-61
МОТИВАЦИОННЫЙ ПРОФИЛЬ УЧЕНИКА: ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА УЧЕБНУЮ МОТИВАЦИЮ <i>Балтынова А.Ш., Буркитбаева А.Г., Дуйшоналиева Б. Т.....</i>	62-65
SPEAKING THROUGH READING: MEDIA DISCOURSE AS THE RESOURCE FOR VARIOUS TOPICS <i>B.G. Smagulova .....</i>	66-70
MIND MAP ӘДІСІ АРҚЫЛЫ ТІЛДІК ЕМЕС МАМАНДЫҚТАҒЫ СТУДЕНТТЕРДІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ ОҚЫЛЫМ ДАҒДЫСЫН ДАМЫТУ <i>Мусабаева Г.М.....</i>	71-74
ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДЫҢ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ ҚҰРЫЛЫМЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ <i>Нұрғалиева Ұ.С., Мұқанова С.Қ., Ниязбекова А.А.....</i>	74-78
ПРЕЕМСТВЕННОСТЬ ОБУЧЕНИЯ ЯЗЫКАМ: ОТ АНГЛИЙСКОГО КО ВТОРОМУ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В КАЗАХСКОЯЗЫЧНЫХ ГРУППАХ <i>А.К. Аубакирова, Г.К. Тусупова, Г.Ж. Нурбекова, Г.М. Жусупова .....</i>	78-81
ҚАЗАҚ, АҒЫЛШЫН ХАЛЫҚТАРЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МІНЕЗДЕРІНІҢ ПАРЕМІЯЛЫҚ СИПАТЫ <i>Қызырова Ә.М., Нұрдыбаева А.К.....</i>	81-85
Section 2	
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТІЛ ҮЙРЕНУ	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОЕ ИЗУЧЕНИЕ ЯЗЫКОВ	
ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PERSONALIZED LANGUAGE LEARNING ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТІ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ <i>Бейсенбек Ж. ....</i>	85-90
ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІҢ АҒЫЛШЫН ТІЛІН ҮЙРЕНУДЕГІ МҮМКІНДІКТЕРІ <i>Ізбасар Н., Кеңес Д. Мухтарханова А. М.....</i>	90-92
THE INFLUENCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON A MODERN FIRST-YEAR STUDENT <i>Загоруля О.Л., Бектрумова А., Ласкова А.....</i>	93-97
Technology Enhanced Language Learning: The Role of Artificial Intelligence <i>Sadykova A.K., Samoilova.K.I, Serzhanuly.Y.....</i>	97-101

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON STUDENT LEARNING <i>A. Serikpayeva, G. Bimuratova, Niyazbekova A.A.....</i>	101-107
FOOD WASTE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS: THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MITIGATION <i>Khaidar A., Zhumadi K., Otyzbayeva K.Zh.....</i>	107-109
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ В ОБУЧЕНИИ И ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ <i>Мусабекова З.С., Имангалиева М.К.....</i>	110-115
НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОГО ИЗУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ПРИМЕНЕНИЕМ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА <i>Маликов Н., Аубакирова А.К.....</i>	115-117
Section 3	
ТІЛДІК ЕМЕС ФАКУЛЬТЕТТЕРДЕ ШЕТ ТІЛДЕРІН ОҚЫТУ	
ПРЕПОДАВАНИЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ НА НЕЯЗЫКОВЫХ	
ФАКУЛЬТЕТАХ	
TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN NON LINGUISTIC FACULTIES	
МАТЕМАТИКА ЛОГИКАСЫ МЕН АҒЫЛШЫН ГРАММАТИКАСЫН БАЙЛАНЫСТЫРУ ТЕХНИКАСЫ <i>Сейдулла О.О, Буркитбаева А.Г.....</i>	118-121
English for Specific Purposes in the Higher Education System of Kazakhstan <i>Burkitbayeva D.K., Zhaksylykov A.Z., Ustelimova N.A.....</i>	121-128
MECHANICAL ENGINEERING AND VIRTUAL REALITY: ANALYZING AND IMPROVING THE CAR AERODYNAMICS. <i>Kumekov Nurassyl, Dyusengalieva A. A.....</i>	128-133
ENHACING SPECIALIZED ENGLISH LANGUAGE SKILLS FOR VARIOUS SECTORS OF TOURISM <i>Mukanova L.S., Tazhitova G.Z.....</i>	133-137
ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS THROUGH THE INTERPRETATION OF AUTOCHTHONOUS TEXTS <i>Shakhputova Z.Kh., Aitmukhamedgali M.....</i>	138-143
THE ROLE OF CULTURALLY CONTEXTUALIZED ELT IN ENHANCING CRITICAL THINKING SKILLS AMONG KAZAKHSTANI LEARNERS <i>Shukirbayeva B.K., Kurmanayeva D.K.....</i>	143-150

ПРОБЛЕМЫ МОТИВАЦИИ СТУДЕНТОВ НЕЛИНГВИСТИЧЕСКИХ
ФАКУЛЬТЕТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Жомай Г.К...... 151-154

ВЫГОРАНИЕ И КУЛЬТ ПРОДУКТИВНОСТИ СРЕДИ СТУДЕНТОВ ПЕРВОГО
КУРСА УНИВЕРСИТЕТА

*Загоруля О.Л., Берекетова Т., Жұмажан Ж., Бақыт Ә., Ашкенова
Д.*..... 154-158

Section 4

ҮЗДІКСІЗ ЖӘНЕ КӨПТІЛДІ БІЛІМ БЕРУ

НЕПРЕРЫВНОЕ И МНОГОЯЗЫЧНОЕ ОБУЧЕНИЕ

LIFELONG AND MULTILINGUAL EDUCATION

THE IMAGE OF WOMEN IN KAZAKH LITERATURE: PAST AND PRESENT

Әмзе А., Баймұханбет Н., Мухтарханова А. М...... 158-163

АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ СӨЗДЕРДІҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ ОРФОГРАФИЯЛЫҚ
ЖӘНЕ ФОНЕТИКАЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕРІНЕ ШОЛУ

Закарина Қ., Казимова Г., Мухтарханова А. М...... 163-168

АБАЙ ҚҰНАНБАЙҰЛЫНЫҢ «ТОЛЫҚ АДАМ» ІЛІМІ АРҚЫЛЫ ТІЛ
ҮЙРЕНУ ЖӘНЕ ТҰЛҒАЛЫҚ ДАМУ

Арғынбаева Ұ., Куралбаева А., Мухтарханова А. М...... 168-170

ҚАЗАҚ ЖӘНЕ АҒЫЛШЫН ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ӘЙЕЛДІҢ РӨЛІ

Қонысбек Ж., Рахымбек Е., Мухтарханова А.М...... 171-174

АБАЙ МЕН ШЕКСПИР: ҰЛЫ ТҰЛҒАЛАР

ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ҮНДЕСТІК

Мұхтар А.Т., Мухтарханова А.М...... 175-178

ҚАЗАҚ ТІЛІ МЕН АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕГІ ИДИОМАЛАР

Пернебай Е., Мухтарханова А. М...... 178-182

АМЕРИКАНДЫҚ ЖӘНЕ БРИТАНДЫҚ АҒЫЛШЫН ТІЛІНІң АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ <i>Серикбол Ж., Мұратбек А., Мухтарханова А.М.</i>	182-186
--	---------

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІНІң АҒЫЛШЫН ЕРТЕГІЛЕРІНЕН АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ: «ЕР ТӨСТІК» ПЕН «ДЖЕК ЖӘНЕ БҰРШАҚ САБАҒЫ» <i>Шаукен Ә., Капбасова А., Мухтарханова А. М.</i>	186-190
--	---------

Section 5

ОНЛАЙН ЖӘНЕ АРАЛАС ТІЛДІК ОҚЫТУ

ОНЛАЙН И ГИБРИДНОЕ ЯЗЫКОВОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

ONLINE AND HYBRID LANGUAGE EDUCATION

THE BENEFITS OF USAGE HYBRID EDUCATION FOR FOREIGN LANGUAGE <i>Alatay. N.Sh., Nurgaliyeva U. S.</i>	190-195
---	---------

ОНЛАЙН ЖӘНЕ АРАЛАС ТІЛДІК ОҚЫТУ <i>Шора А. Қ., Балхимбекова П.Ж.</i>	195-199
---	---------

АҒЫЛШЫН ТІЛІНЕН ЕНГЕН SLANG СӨЗДЕРДІң ҚАЗАҚ ТІЛІНЕ ӘСЕРІ <i>Жолтан М., Қатарбай А., Тусупбекова М.Ж.</i>	199-206
---	---------

АҒЫЛШЫН ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТІЛДЕРІНДЕГІ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ ТЕРМИНДЕРІНІң ЖАСАЛУЫНА ҚЫСҚАША ШОЛУ <i>Қуанышбек А.Б., Нұрдыбаева А.Қ.</i>	206-212
--	---------

ТЕХНОЛОГИЯЛАР АРҚЫЛЫ ТІЛ ҮЙРЕТУ <i>Ахмет Қ., Балхимбекова П.Ж.</i>	212-215
---	---------

<i>GAMIFICATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING: THE EFFECTIVENESS OF MOBILE APPLICATIONS IN INCREASING STUDENT MOTIVATION</i> <i>Zhamikhanova D.K., Mukushev D.G.</i>	216-220
--	---------

8. Кеңесбаев, І. Фразеологиялық сөздік / І. Кеңесбаев. - Алматы: Арыс баспасы, 2007. — 800 б.
9. Ayto J. (ed.). Oxford dictionary of English idioms. – Oxford University Press, USA, 2010.
10. McCarthy M., O'dell F. English idioms in use. – Cambridge : Cambridge University Press, 2002. – Т. 2.

*****

ӘОЖ 821.512.122

АМЕРИКАНДЫҚ ЖӘНЕ БРИТАНДЫҚ АҒЫЛШЫН ТІЛІНІҢ АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ

Серикбол Ж., Мұратбек А., Мухтарханова А.М.
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Астана, Қазақстан

Түйіндеме: Американдық және британдық ағылшын тілдері тарихи, мәдени және әлеуметтік факторлардың әсерінен фонетикалық, лексикалық, грамматикалық және орфографиялық тұрғыда айырмашылықтарға ие. Бұл ерекшеліктер тілдің тарихи дамуына байланысты қалыптасқан. Ұсынылған мақалада осы айырмашылықтар салыстырмалы түрде қарастырылады.

Түйін сөздер: американдық ағылшын, британдық ағылшын, тілдік айырмашылықтар, лексика, орфография.

Abstract:

American and British English differ in phonetics, vocabulary, grammar, and spelling due to historical, cultural, and social influences. This article provides a comparative analysis of these differences.

Keywords: American English, British English, language differences, vocabulary, spelling.

Аннотация:

Американский и британский варианты английского языка имеют различия в фонетике, лексике, грамматике и орфографии, которые сформировались под влиянием исторических, культурных и социальных факторов. В данной статье рассматриваются эти различия в сравнительном аспекте.

Ключевые слова: американский английский, британский английский, языковые различия, лексика, орфография.

Ағылшын тілі – әлемдегі ең кең таралған тілдердің бірі. Бұл тіл 1,5 миллиардқа жуық адамға ортақ қарым-қатынас құралы болып табылады. Бірақ ағылшын тілінің бір ғана стандартты нұсқасы жоқ. Әлемде ең көп қолданылатын екі нұсқасы – Американдық (American English) және Британдық (British English) ағылшын тілдері. Бұл екі нұсқаның айырмашылықтары тек айтылу мен емледе ғана емес, сонымен қатар лексика, грамматика және стильдік ерекшеліктерде де көрінеді. Зерттеушілер британдық ағылшын тілін әлдеқайда ресми, классикалық деп атаса, американдық ағылшын тілін әлдеқайда еркін,

бейресми деп көрсетеді [1]. Бұл мақалада аталған екі нұсқаның негізгі айырмашылықтары мен олардың пайда болу себептері қарастырылады.

1. Лексикалық айырмашылықтар (Кесте1). Ағылшын тілінің екі нұсқасында сөздік қордың айырмашылықтары айқын көрінеді. Бір мағына беретін сөздер әртүрлі нұсқада айтылуы мүмкін. Мысалы:

Американдық ағылшын: apartment, elevator, truck, soccer, cookie, vacation.

Британдық ағылшын: flat, lift, lorry, football, biscuit, holiday.

Лексикалық айырмашылықтар туралы профессор Дэвид Кристал (David Crystal) былай дейді: "Тілдің аймақтық ерекшеліктері мәдени және тарихи факторлармен тығыз байланысты. Ұлыбритания мен АҚШ-тың географиялық қашықтығы олардың сөздік құрамын әртүрлі бағытта дамытуына себеп болды" [2].

Кесте 1 - Американдық және Британ ағылшын тілінің лексикалық айырмашылықтары

Британ ағылшыны (BrE)	Американ ағылшыны (AmE)	Қазақша мағынасы
Lorry	Truck	Жүк көлігі
Flat	Apartment	Пәтер
Lift	Elevator	Лифт
Holiday	Vacation	Демалыс
Petrol	Gasoline (Gas)	Бензин
Sweets	Candy	Кәмпит
Football	Soccer	Футбол

2. Грамматикалық айырмашылықтарға келер болсақ, американдық және британдық ағылшын тілдерінің грамматикалық ерекшеліктері де бар (Кесте 2). Бұл туралы Тотти Г. "біз көп жағдайда американдықтар мен британдықтардың грамматикалары бірдей, пішіндердің тізімі бірдей және ережелері бірдей деп айта аламыз, бірақ бұл ережелерді қолдану диалектілер арасында әртүрлі" дейді. Мысалы, төмендегі мысалда предлогтардың "with, by" қолданылуы әртүрлі:

Американдық ағылшын: John substituted the butter with margarine.

Британдық ағылшын: The butter was substituted by margarine.

Етістіктердің қолданылуы: Американдық ағылшын тілінде кейбір етістіктердің өткен шақ формасы -ed жалғауымен жасалады, ал британдық ағылшын тілінде тұрақсыз формалар жиі қолданылады.

Американдық ағылшын: learned, burned, dreamed.

Британдық ағылшын: learnt, burnt, dreamt.

Ұжымдық зат есімдер: Британдық ағылшын тілінде көпше түрде, ал американдық ағылшын тілінде жекеше түрде қолданылады:

Американдық ағылшын: The team is winning.

Британдық ағылшын: The team are winning.

Preposition (септеулік шылаулар) қолданысы:

Американдық ағылшын: different from.

Британдық ағылшын: different to [1].

Грамматикадағы айырмашылықтарға қатысты атақты лингвист Ноам Хомский былай дейді: "Тілдік айырмашылықтар адамдардың коммуникациясын қиындатады деп ойлау қате. Керісінше, бұл – тілдің табиғи эволюциясының нәтижесі" [4].

Кесте 2 - Американдық және Британ ағылшын тілінің грамматикалық айырмашылықтары

Ерекшелік	Британ ағылшыны (BrE)	Американ ағылшыны (AmE)
Present Perfect vs. Past Simple	Present Perfect жиі қолданылады: I have just eaten.	Past Simple жиі қолданылады: I just ate.
Collective Nouns (топтық зат есімдер)	Көпше түрде қолданылады: The team are playing well.	Жекеше түрде қолданылады: The team is playing well.
“Shall” және “Will” қолданысы	Shall ресми және болашақ жоспарларда қолданылады: I shall call you tomorrow.	Will жиі қолданылады: I will call you tomorrow.
Have / Take қолданылуы	Have етістігі жиі қолданылады: I have a shower.	Take етістігі жиі қолданылады: I take a shower.
Got / gotten қолданылуы	Got қолданылады: I have got a new book.	Gotten қолданылады: I have gotten a new book.

3. Айтылу ерекшеліктері. Айтылу (pronunciation) ерекшеліктері екі нұсқада әртүрлі: Американдық ағылшын тілінде r дыбысы анық айтылады (car, hard), ал Британдық ағылшын тілінде бұл дыбыс жиі түсіп қалады.

Кейбір сөздердегі екпін әртүрлі болады:

Американдық ағылшын: advertisement (əd-ˈvɜː-tɪs-mənt).

Британдық ағылшын: advertisement (ˈæd-vɜː-tɪs-mənt).

Американдық ағылшын тілінде t дыбысы кейде d дыбысына жақын айтылады (butter → budder) [5].

Бұл айырмашылықтар туралы Кембридж университетінің профессоры Питер Труделл былай дейді: "Айтылу ерекшеліктері әлеуметтік және тарихи факторлардың әсерінен қалыптасты. АҚШ-тағы иммиграциялық толқындар тілдің жеңілдетілуіне ықпал етті" [6].

4. Емле ерекшеліктері Американдық ағылшын тілінде кейбір сөздер қысқартылған немесе өзгеше жазылады. Бұл Ной Вебстердің реформаларына байланысты, ол американдық емле жүйесін жеңілдетуге тырысқан.

Американдық ағылшын: color, center, analyze, theater.

Британдық ағылшын: colour, centre, analyse, theatre.

Эмма Смит атты зерттеуші былай деп жазады: "Американдық емле жүйесі практикалық және логикалық тұрғыдан қысқартылған. Бұл тілдің қарапайым және тиімді қолданылуын арттырады" [7]. Орфографияда да бірнеше айырмашылықтар кездеседі. Американдық ағылшын Британдық ағылшынға қарағанда кейбір сөздерді қысқартылған түрде жазады (Кесте 3).

Кесте 3 - Американдық және Британ ағылшын тілінің орфографиялық айырмашылықтары

Британ ағылшыны (BrE)	Американ ағылшыны (AmE)	Қазақша мағынасы
Colour	Color	Түс
Centre	Center	Орталық
Theatre	Theater	Театр
Programme	Program	Бағдарлама
Defence	Defense	Қорғаныс

5. Мәдени және тарихи факторлар Ағылшын тілінің екі нұсқасының айырмашылықтары тарихи факторлармен тығыз байланысты.

АҚШ-та иммигранттардың көп болуы жаңа сөздердің пайда болуына ықпал етті. Британдық ағылшын еуропалық дәстүрлерді сақтап қалды.

Лингвистикалық антрополог Джон Макуортер былай дейді: "Американдық ағылшын тілі – инновацияларға бейім, ал британдық ағылшын тілі дәстүрлерді сақтауға бағытталған" [8].

Американдық және Британ ағылшын тілінің орфографиялық ерекшеліктері төмендегі кестеде көрсетілген (Кесте 3).

Осындай айырмашылықтар тек жеке сөздерде ғана емес, кейбір фразеологиялық тіркестерде де кездеседі.

Бұл айырмашылықтар тарихи даму барысында пайда болған. Ной Уэбстер бастаған американдық реформаторлар [7] ағылшын тілін жеңілдету мақсатында кейбір сөздердің жазылуын өзгерткен. Біздің ойымызша, екі нұсқаның айырмашылықтарын білу ағылшын тілін үйренушілер үшін өте маңызды. Қай нұсқаны қолдану қажеттігі адамның ортасына және мақсаттарына байланысты. Егер адам АҚШ-та оқуды немесе жұмыс істеуді жоспарласа, онда Американдық ағылшын тілін үйренген дұрыс. Ал Ұлыбританияда тұрғысы келетіндер Британдық нұсқаны меңгергені жөн. Дегенмен, екі нұсқаны да түсініп, қолдана білу – үлкен артықшылық. Тілді үйрену тек грамматика мен сөздік қорды меңгеру ғана емес, сонымен қатар мәдени айырмашылықтарды да түсінуді қажет етеді.

Американдық және Британдық ағылшын тілдері – бір тілдің екі түрлі нұсқасы. Олардың арасындағы айырмашылықтар тек сөздік қоры мен грамматикада ғана емес, айтылу мен жазылымда да анық байқалады. Бұл айырмашылықтарды білу шетел тілін меңгерушілер үшін өте маңызды. Себебі, халықаралық байланыстарда, әдебиетте, киноиндустрияда және басқа да салаларда екі нұсқаның да қолданылатынын көруге болады. Сондықтан ағылшын тілін үйренген кезде екі нұсқаны да түсіну және қажет жағдайда дұрыс қолдана білу үлкен артықшылық болып табылады.

Әдебиеттер тізімі:

1. Biber D. A textual comparison of British and American writing //American speech. – 1987. – Т. 62. – №. 2. – С. 99-119.
2. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. - Cambridge University Press. - 2003.
3. Tottie G. How different are American and British English grammar? And how are they different //One language, two grammars. – 2009. – С. 341-363.
4. Chomsky N. Aspects of the Theory of Syntax, MIT Press. - 1965.
5. Gomez P. British and American English pronunciation differences //URL: <http://www.webpgomez.com/english/404-british-and-american-englishpronunciation-differences>. – 2009.
6. Trudgill P. Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society. - Penguin Books. - 2000.
7. Smith E. Language Evolution and the Influence of Webster's Reforms. - Oxford University Press. - 2015
8. McWhorter J. The Power of Babel: A Natural History of Language. Harper Perennial. - 2018.

*****

ӘОК 82.343.821.111

ҚАЗАҚ ЕРТЕГІЛЕРІНІҢ АҒЫЛШЫН ЕРТЕГІЛЕРІНЕН АЙЫРМАШЫЛЫҒЫ: «ЕР ТӨСТІК» ПЕН «ДЖЕК ЖӘНЕ БҰРШАҚ САБАҒЫ»

Шаукен Әсел, Капбасова Алуа
Жетекші: Мухтарханова Айнагуль Мадиевна
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті

Түйіндеме: Бұл мақалада қазақ ертегісі “Ер Төстік” пен ағылшын ертегісі “Джек және бұршақ сабағындағы” бірізділік пен қарама-қайшылыққа талдау жасалды. Зерттеу барысында екі ертегінің мазмұны, идеясы, кейіпкерлері және тәрбиелік мәні қарастырылған. Бұл ертегілерді талдау арқылы екі халықтың дүниетанымы мен мәдени ерекшеліктерінің көркемдік бейнесін байқай аламыз.

Түйін сөздер: ертегі, рухани мұра, мифология, тапқырлық, батырлық

Аннотация

В данной статье проведен анализ последовательности и противоречия между казахской сказкой “Ер Төстік” и английской сказкой “Джек и бобовый стебель”. В ходе исследования рассмотрены содержание, идея, герои и воспитательное значение двух сказок. Анализируя эти сказки, мы можем наблюдать художественную картину мировоззрения и культурных особенностей двух народов.

Ключевые слова: сказка, духовное наследие, мифология, находчивость, героизм

Abstract

This article analyzes the sequence and contradiction between the Kazakh fairy tale “Er Tastik” and the English fairy tale “Jack and the Beanstalk”. The research examines the content, idea,